

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500—; pt. particulari Lei 800—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500—. în străinătate Lei 2000—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. □ Lei 20—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu**

Sumarul:

Oprîș Ion: Patru decenii în serviciul Națiunii: Ion I. Lapedatu. — *† Dr. Vasile Bologa. — *Oprîș Ion:* Centenarul nașterii lui Ion A. Lapedatu. — *Mercator:* Populație și politică mondială. — *Mercator:* Reinvierea deșertului Sahara. — *Vancu E.:* Băncile și Statul. — *v. e.:* Darea de seamă a „Întreprinderilor comunale” a municipiului Sibiu, pe a. 1943. — *v. e.:* Piața financiară. — *Cronica:* **† Alexe Odor. Stabilirea limitei de vârstă a administratorilor și căsătoritor caselor autonome și stabilimentelor publice. Dublarea personalului evreiesc în întreprinderi. În Turcia. Combustibil din cafea. Canalul de Suez. Agricultură finlandeză. Furt din Banca Franței. Producția de minerale a României în a. 1943. Termenul pentru contribuția minimală, la împrumutul Apărării Naționale. Certificate de plată. Iudaizarea aristocrației maghiare. „Prima Ardeleană”. soc. de asig. gen. Sibiu.

Dacă s'a reușit, în aceste timpuri excepțional de grele, să se mențină ordinea financiară, economică și socială din țară, apoi Băncii Naționale a României și conducătorilor ei, în frunte cu regretatul guvernator Al. Ottulescu, i se datorește în rândul întâiu acest merit, prin păstrarea în condițiuni cât mai sănătoase a monetei noastre naționale.

În această acțiune desigur d-l Ion I. Lapedatu și-a avut partea sa, mai cu seamă pe timpul interimatului în conducerea Băncii Naționale, când toată răspunderea cădea asupra d-sale. A reușit să se achite în chip excelent și demn de această grea misiune.

Rândurile prezente care nu au darul să-l măgulească cu afirmațiuni de circumstanță și care spun prea puțin, considerând excepționala sa activitate în toate domeniile vieții naționale, sunt prilejuite de o veste, cu totul neașteptată de noi, primită zilele acestea.

D-l Ion I. Lapedatu a plecat dela Banca Națională a României împreună cu alți conducători, în urma unui Decret-Lege care limitează etatea membrilor Consiliului de administrație la întreprinderile unde Statul este cointerestat.

Fiind de 16 ani exponentul vieții economiei naționale al provinciei de dincoace de Carpați, pe lângă Banca Națională și în Capitala țării, în primul

Patru decenii în serviciul Națiunii.

— Ion I. Lapedatu —

La ultima adunare generală a Băncii Naționale a României, prezidată de d-l Ion I. Lapedatu, în calitate de Vice-guvernator, d-sa a rostit unul dintre cele mai substanțiale și luminoase discursuri, adresate în cursul vremii acționarilor institutului nostru de emisiune. A fost o foarte judicioasă pagină de politică economică financiară și monetară, care a avut darul să inspire încredere deplină că interesele noastre economice-naționale sunt bine păzite și chibzuit dirijate, încât cu toate împrejurările dezastruoase, vom putea fi feriți de o derută financiară.

moment am regretat această plecare, amintindu-ne tot ceea ce D-sa a făcut pentru instituțiile proprii poporului ardelen. Considerând însă că d-l I. Lapedatu se găsește în plină putere de muncă și că a atins unele din cele mai înalte culmi ale vieții noastre publice și de Stat, cunoscându-i bine legătura ce a păstrat tot timpul cu provincia natală, ca și cu satul, în care, înaintea cu 100 de ani s'a născut tatăl său, luptătorul ardelen Ion A. Lapedatu, credem că d-l Ion I. Lapedatu nu-și încheie aici activitatea sa plină de fructe pentru colectivitate și înțelegerea cărturarilor ardeleni îl va aduce cât mai curând în fruntea unor acțiuni de deosebită răspundere în aceste vremuri istorice.

Pe seama poporului român din Transilvania, înainte de unire, în domeniul economic s'a realizat foarte mult de către asociațiunea „Astra“. De mulți ani „Astra“ și-a limitat activitatea pe terenul vieții economice.

O nouă organizare economică pe seama poporului român din Ardeal o impun împrejurările actuale. Se vorbea nu de mult de un Sfat Economic al Ardealului pus sub egida „Astrei“. Știm că această preocupare n'a încetat și că și omul care să-i asigure reușita a fost găsit. Este d-l Ion I. Lapedatu căruia i se oferă locul de președinte al acestui Sfat.

Cea mai proeminentă personalitate a vieții noastre economice și financiare din Ardeal, d-l Ion I. Lapedatu, s'a reîntors la Sibiul în care și-a început cariera înainte cu 40 de ani ca secretar secund al Asociațiunii alături de meritosul fost prim-secretar Dr. Cornel Diaconovich.

A sosit, credem noi, momentul potrivit ca cel mai reputat economist și financiar al nostru să primească locul de răspundere de care vorbim. În felul acesta nu ne îndoim că Sfatul Economic al Ardealului s'ar realiza spre binele și în folosul poporului nostru.

Activitatea excepțională depusă în serviciul cauzei acestui popor ca și meritele reale de peste 4 decenii ale d-lui Ion I. Lapedatu, fiind prea bine cunoscute și proaspete în mintea fiecăruia, ne scutesc de a le mai reproduce aici.

Vom ilustra însă omul și opera din cele două decenii dinaintea celui alt

războiului mondial, prin reproducerea fragmentară dintr'o autocritică :

„În cele două decenii ce au premers Unirii celei mari, alte erau preocupările și nevoile urgente în viața românească de pe această latură a Carpaților. Trebuiau susținute și întărite instituțiile ce alcătuiau unitatea sufletească, culturală, economică, națională și politică a poporului nostru și trebuiau create instituțiuni noi cu care să ne afirmăm și mai mult vitalitatea, puterea și dreptul la o viață de sine stătătoare.

„Acestea erau problemele care ne absorbeau pe toți; acesta era terenul în care trebuia să-și depună truda unul și fiecare dintre noi. În aceste două decenii de febrile realizări, s'au înfăptuit o mulțime de instituțiuni, iar cele existente s'au întărit și dezvoltat într'o măsură neașteptată. În aceste vremuri s'a organizat acea solidaritate de ordin moral și național între instituțiile economice românești din această parte a țării, pe care n'a putut-o realiza în asemenea măsură niciunul dintre popoarele oprite ale fostei monarhii austro-ungare“.

„Rezultatele neașteptate — pentru împrejurările de atunci — obținute în acest scop, arătau hotărârea unui neam de a trăi de sine și pentru sine“.

Activitatea d-lui Ion I. Lapedatu ca secretar al Asociațiunii, ca director al Băncii Ardelenene din Orăștie, ca secretar al „Solidarității“ din Sibiu, ca director al Revistei Economice, ca creator și prim director general al Băncii Generale de Asigurare, azi Prima Ardeleană din Sibiu, ca Secretar general la Resortul Finanțelor în Consiliul dirigent al Ardealului, apoi ca profesor la Academia Comercială din Cluj, azi refugiată la Brașov, ca ministru de finanțe în 1926—27, ca administrator la Banca Națională, ca membru în diverse comisii cari reprezentau interesele Statului român în străinătate, etc. etc. i-a înscris definitiv numele în istoria poporului român, fiind în același timp și membru de onoare al Academiei Române.

Fiind în plină putere de muncă, sănătos și robust, credem că d-l Ion I. Lapedatu va mai dăruia încă și alte realizări poporului nostru.

ION OPRÎȘ.

† Dr. Vasile Bologna.

După o scurtă pauză, îngăduită de mersul destinului, trebuie să înregistrăm iarăși în acest loc, trecerea din viață a unui membru valoros a vieții noastre publice. *Dr. Vasile Bologna*, profesor și director de liceu i. r., a murit la 12 crt. în etate de 85 ani, după o viață plină de activitate, ca preot, profesor și publicist.

S'a născut la 24 Decembrie 1859 în comuna Geoajul de sus, jud. Alba, din părinți plugari. A făcut bacalaureatul în a. 1879 urmând apoi studiile teologice la Seminarul Andreian teologic-pedagogic din Sibiu. În anii 1884—85 a studiat mai departe la Facultatea filosofică a Universității din Budapesta și în a. 1887—88 la cea din Viena. A fost promovată în a. 1888 la Budapesta de doctor în filosofie și pedagogie.

Terminând cu înalte școli, și-a urmat cariera de profesor la diferite instituții de învățământ, numit fiind definitiv de profesor și director la Liceul român de fete din Sibiu unde a activat timp de 38 ani, până la trecerea sa la pensie. Pentru activitatea sa profesională și literară a fost decorat cu ordinul „Coroana României” în grad de cavaler; „Steaua României” în grad de ofițer și cu medalia „Răsplata Muncii pentru învățământ cl. I.”

A fost membru activ și onorific la diferite societăți, între altele și membru activ al Societății Regale Române de Geografie, din București. Activitatea s'a literară și didactică se oglindește în o mulțime de publicațiuni dintre cari amintim: „Interesul pedagogic după Herbart”; „Colecție de poezii și povești populare”; „Monografia Mănăstirii din Geoajul de Sus”; „Istoria literaturii maghiare”; „Istoria Ungariei”; „Carte de cetire” cu gramatica limbei române, premiată de Academia Română etc.

În luna Martie 1914 a fost ales de membru în Consiliul de administrație al Băncii „Albina” în care calitate a activat cu neobosit interes pentru ridicarea materială a plugărimii de care a fost legat cu iubire până la moartea sa.

În fața unei asistențe distinse, I. P. C. S. Vicar *T. Scorobef*, d-na *Lucia Cosma* și d-l profesor *I. Lupaș* au ținut cuvântări.

Dăm mai jos cuvântarea d-lui prof. *I. Lupaș*:

• • •

Aripa morții se întinde fioroasă și din zi în zi mai amenințătoare asupra tuturor viețuitorilor, secerându-și victimele clipă de clipă

cu nemiluita de pe întreg rotogolul pământului, din adâncul valurilor mării și de pe creasta văzduhului cutropit de bombardiere „liberatoare” ca de niște paseri ale distrugerii și ale pierzării. Nimeni nu se mai poate simți în siguranță nicăiri pe continentul nostru, bântuit de atâta vărsare de sânge și de lacrimi.

În aceste timpuri de grea cumpănă, a pierdut și Banca „Albina” în scurtă trecere de vreme pe unul dintre vicepreședinții săi (Dr. N. Comșa), pe unul dintre censori (Dr. G. Proca), iar acum are durerea de a însoți spre locul odihnei de veci pe unul dintre administratorii săi: pe Dr. Vasile Bologna.

Când a plecat la începutul vacanței de vară spre satul său natal, spre istoricul centru vlădicesc al Geoagiului de odinioară, unde-l chemau atâtea duioase amintiri din viața vrednicilor săi părinți, precum și din propria sa viață, din vârsta copilăriei, Vasile Bologna a părăsit cetatea Sibiului cu via speranță de a se întoarce iarăși între zidurile ei, cu puteri înprospătate, ca în toți anii precedenți. S'a întors însă numai haina de lut a ființei sale, spre a-și găsi alinarea și risipirea în aceeași țărână primitoare și ocrotitoare, ce îmbrățișase cu câțiva ani înainte și rămășițele trupești ale ființei, care-i fusese credincioasă tovarășă de viață în cursul atâtor ani de muncă, închinată binelui obștesc prin școală, prin biserică, precum și în sanctuarul căminului familiar, urmărind cu stăruință scopul desăvârșirii printr'o educație cât mai îngrijită a propriilor odrasle și a tineretului feminin al neamului nostru... Sfaturile și îndemnurile lui pedagogice au fost urmate de multe serii de eleve ale Școalei civile a „Asociațiunii” și, mai târziu, ale liceului de stat „Domnița Ileana”, eleve cari nu au uitat că, dacă s'au învrednicit să devină soții și mame virtuose, la progresul realizat de ele în familia și societatea românească, a contribuit în bună parte și fostul lor director și educator. La fel, nu va fi putut da uitării bunele lui îndrumări de pe amvonul Catedralei mitropolitane nici mulțimea credincioșilor, cari au ascultat cu plăcere și cu folos sulletesc strălucitele lui predici rostite cu graiu atât de limpede și pătrunzător, publicate apoi și răspândite prin tipar cu gândul de a stămpăra în cercuri cât mai largi setea creștinilor obișnuiți să alerge spre apa cea vie a întăritoarelor cuvinte biblice.

Și familia și școala și biserica și „Asociațiunea” stau îndoliate în preajma acestui sicriu. Doliul lor e împărțit în egală măsură și de Banca „Albina”, ai cărei acționari și cărmuitori au avut, în ultimul sfert de veac, de repetate ori ocaziune

să-și dovedească deosebita încredere în probitatea lui Vasile Bologa, alegându-l și realegându-l în Consiliul de administrație, spre a da prin aceasta probe convingătoare cu privire la felul, cum înțeleg ei să aprecieze și să caute a răsplăti munca de ordin educativ, literar și cultural a personalităților în deobște cunoscute ca reprezentând valori reale în sânul societății românești-transilvane. Toți cei ce au avut prilej să-i cunoască viociunea, echilibrul sufletesc și seninătatea netulburată, sunt îndurerați în clipa de față pentru pierderea unui prieten împodobit cu astfel de însușiri binecuvântate.

Pentru serviciile închinat cauzelor obștești ale neamului nostru, numele lui Vasile Bologa va fi rostit cu evlavie de către posteritatea, capabilă să perpetueze cu cinste amintirea înaintașilor de valoare dăinuitoare.

Mult prețuite și iubite coleg, în clipa în care partea cea mai bună a ființei tale își ia sborul spre plaiurile înflorite ale patriei cerești, în calea aceasta fără întoarcere te însoțește urarea noastră cuprinsă în cuvintele neîntrecutului cântăreț, a cărui frumusețe și înțelepciune creatoare ai avut prilej s'o propovăduiești dela catedră; Fie-ți îngerii aproape, somnul dulce!

Băncile și Statul.

În ultimul timp, chiar în organe de spectativitate, se aduc învînuri, deși indirecte, băncilor, că „nu și-ar împlini rolul național pe care băncile sunt chemate să-l joace ca instrument financiar în scopurile pe care le urmărește statul prin războiu“. Se recunoaște în schimb, că cu puține excepțiuni, băncile au o gestiune prudentă și conștie de îndatoririle ce le au față de clientela lor, în special în sectorul creditorilor de toate categoriile. Se constată că băncile prin faptul că beneficiază de scont la Banca Națională și se bucură de încrederea depunătorilor, devin oareșcum instituții de interes public și ca atare sunt obligate să urmeze îndrumările guvernului.

Faptul, că băncile sunt instituții de interes public nu este nou, de vreme ce ele joacă un rol decisiv în adunarea și difuzarea de capitaluri necesare economiei naționale. Orice organ care servește acestui scop, este de interes public, fiindcă promovează binele comun.

Băncile s'au arătat și până acuma docile dirijării statului, îndeplinind rolul lor de rezervor financiar din care statul poate scoate la nevoie pe cale de împrumuturi sau în alt fel, sumele necesare gestiunii sale ca ocrotitor al avutului public, fie în caz de războiu, fie în vremuri de

pace. Se pune chiar de unit publicității în ipoteză, că la caz de nevoie — la cererea statului — băncile ar trebui să sprijine „cu orice risc“ întreprinderile particulare, pentru ca să „nu rămână statul fără impozite“.

Suntem în linia evoluției moderne de idei, dacă ne asociem la strădania statului de a dirija economia națională, sau cel puțin unele sectoare ale ei; ce privește însă sprijinirea întreprinderilor particulare de către bănci, „cu orice risc“ credem că în acest punct vom găsi puțină aderență în cercurile bancare, pentru că a sprijini „cu orice risc“ o întreprindere, este pentru o bancă o chestie foarte delicată. Fiecare bancă are statutele și regulamentele ei peste care persoanele puse în fruntea conducerii, nu pot trece fără de riscuri morale și materiale. Afară de aceasta mai sunt legile speciale bancare care desemnează o linie de conduită clară în gestiunea băncilor, și în fine mai sunt și considerațiunile pentru care o bancă este o instituție de interes obștesc, și chiar din acest motiv nu ș poate asuma orice risc.

Dacă deci „lumei bancherilor“ care afirmativ trăiește și azi în „iluzia păcii“, i se impută că „nu-și asumă partea de jertfă și eroism“ cerute de imperatiile prezentului, credem că i se aduce o apostrofă prea gravă, fiindcă a cere băncilor un sprijin nelimitat pentru oareșcari întreprinderi, înseamnă a pretinde o schimbare radicală a structurilor lor și a legiurilor bancare. Ar fi mai departe cazul, ca interesele băncilor să se confunde cu totul cu interesele statului dacă schimbarea aceasta ar fi în legătură cu construcția bugetului.

Legile bancare și practica manipulării scontului la Banca Națională, au făcut și de altfel din băncile viabile care au mai rămas în urma legiurilor bancare, aproape sucursale de ale Băncii Naționale, așa, încât se află direct sub controlul ei și a Consiliului Superior Bancar. Indemnurile statului sunt deci de aproape sprijinite de aceste instituții, așa, încât a cere o și mai mare asimilare la nevoile statului, în sensul arătat mai sus, ar însemna o îngădire a libertății funcționării băncilor, dela care numai un pas mai este la statificare completă. Ce fel de repercusiuni ar avea o astfel de reformă îndrăznească asupra economiei naționale, este o enigmă a viitorului pe care, noi cel din provincie, care stăm departe de furtorii destinului neamului, numai prin ipoteze care pot fi de prezent neoportune, am putea-o deslega. La orice caz, aducerea lor în discuție e destul de semnificativă.

E. DANCU.

Centenarul nașterii lui Ion A. Lapedatu.

Verificarea valorii unui om se face prin vreme, prin trecere de timp. Lungimea vieții încheie nu-l un criteriu de verificare, ci valoarea și ideile în sine care rămân nemuritoare după scurgere de vreme îndelungată.

Numele înscrise pentru veșnicie în istorie fac mândria și gloria popoarelor.

Verificat prin devotamentul și însuflețirea cu care s'a închinat ținutelor celor mai înalte și și-a slujit neamul său, Ion Al. Lapedatu, face parte din nobilele personalități ale poporului nostru.

Născut la 6 Iulie 1844 în Glâmbocia Sibului, fiu de țăran, după studii secundare făcute la Sibiu, trece la universitatea din Paris și la cea din capitala a Belgiei, unde în vara anului 1871 a obținut diploma de doctor în litere și filosofie, „cu mare distincție”. Studiul la universitățile din apus s'a putut realiza numai cu bursa acordată de Alex. Papi Ilariu din fondurile soc. „Transilvania”. Pe atunci tinerii eminenți, deși fii de țărani săraci, erau lesne descoperiți de marii înaintași și ajutați la instruire și promovare, știut fiindcă în felul acesta este bine servită cauza națională.

Ion Al. Lapedatu, întors din apus, a fost timp de șapte ani profesor la admirabilele școli românești ale Brașovului.

Dela intrarea în învățământ, devine mare dascăl și până la moartea lui atât de timpurie, în 1877, în vârstă de 33 ani, Ion A. Lapedatu a desfășurat o activitate covârșitoare pe teren național, cultural, politic și economic.

Cuvântul tânărului profesor, în care se puneau cele mai mari și îndreptățite speranțe, era limpede și clar, senin și dulce. Vorbea ușor, iar substanțialele conferințe ca și puținele scrieri în proză și versuri, sporeau patrimoniul național al poporului de dincoace de munți.

Bătătos, viguros și limpede în exprimare, Ion A. Lapedatu era acela care, la 1869, în vârstă de abia 25 de ani, profeta în minunate împărecheri poetice, căderea granițelor din Carpați și realizarea libertății pentru toți Români, — în articolele din „Orientul Latin” făcea adevărată doctrină națională, propaga neîncetat ideile de libertate curente din apus, lupta din răsunet pentru emanciparea și libertatea Românilor transilvăneni, iar mai presus de toate rândurile lui erau adevărate fulgere ce săgețau adânc și du-

rosos pe toți „Calomniatorii națiunii române”. Și cu cât ura acestor „calomnatori” creștea împotriva tânărului luptător, cu atât sporea simpatia lui în rândurile poporului român.

Dela Ion A. Lapedatu nu ne-au rămas scrieri multe. De o parte viața lui a fost extrem de scurtă, iar de altă parte el scria pentru *nevoile momentului*, nevoi urgente, servind scopurile și instituțiile poporului Român. A luptat cu energie pentru păstrarea ființei neamului nostru în această parte de țară, a căutat să afirme și mai mult vitalitatea, puterea și dreptul la o viață de sine stătătoare.

Talentat poet, vrednic dascăl și iscusit publicist, cum îl caracterizează Dr. N. Bălan, Mitropolitul Ardealului, Ion A. Lapedatu a fost și un eminent economist, el insistând continuu în scris și mai ales în discursurile lui pentru organizarea în deosebi pe teren economic, a unei vieți naționale aparte și independente.

Ion A. Lapedatu a fost permanent legat de viața de acasă, de sat. El nu s'a despărțit niciodată de sufletul țărănilor din mijlocul cărora s'a ridicat și pe cari voia să-l ridice la o stare mai bună materială, dar mai ales la libertate și independență. Aceeași dragoste de pământ strămoșesc o întâlnim și la urmașii marelui luptător ardelean din a doua jumătate a veacului trecut.

În amintirile lui Ștefan Cacoveanu, Ion A. Lapedatu apare: „de statură atletică, de rară bunătate sufletească și drag tuturor”. Tot aici ni se spune că Ion A. Lapedatu era „fala mitropolitului Șaguna”. Profesorul dela Nășăud Artemiu Publiu Alexi îl califica: „O raritate a generației sale”, iar Andrei Bărseanu îl aseamănă cu Nicolae Bălcescu.

La moartea sa, Vișarion Roman scria prietenului său Iosif Popescu: „pierderea lui este grozav simțită și nu știu dacă el se va putea înlocui vreodată”.

Dar, cum se întâmplă adesea, când neamul românesc lega de viața și activitatea lui viitoare cele mai îndreptățite nădejdi, la 25 Martie 1878 a încetat din viață în urma unei scurte și nefericite boale.

Într-o viață atât de scurtă Ion A. Lapedatu a reușit totuși să însemne o dâră de lumină și să rămână nemuritor în istoria poporului nostru din Transilvania.

Făcând parte din galeria nobilelor personalități ale neamului nostru, lui Ion A. Lapedatu datorăm o amplă monografie cuprinzând și toate scrierile în proză și versuri, ce ne-a lăsat, care își păstrează valoarea lor întregă verificată și consacrată.

Acum, la centenarul nașterii sale, împrejurările date ne limitează comemorarea la aceste puține rânduri de meritată aducere aminte.

ION OPRÎȘ.

Darea de seamă a „Intreprinderilor comunale” a municipiului Sibiu pe a. 1943.

Avem înaltea noastră în formă de broșură, darea de seamă și bilanțul pe a. 1943 a acestor întreprinderi de mare însemnătate pentru cetățenii Sibiului. Putem fi mulțumitori conducerii acestor întreprinderi pentru modul în care ne informează despre situația unei administrații de interes obștesc.

După cum se știe, *Intreprinderile comunale* au în administrația lor apeductul, canalizarea și salubritatea publică. Despre aceste și gestiunea financiară ne informează în capitole destul de dezvoltate autorii broșurei, d-nii Ing. Gh. Brânduș director și Sava R. Luca, șeful serviciului financiar.

Apeductul care e obiectul cel mai important din punct de vedere menajer și sanitar, a cerut în trecut, și cere azi încă în măsură și mai mare, toată sollicitudinea aparatului administrativ. Noi consumatorii, vedem de obicei numai lipsurile — dacă sunt — ale serviciului de apă; broșura prezintă ne dă însă o imagine și despre dificultățile care provoacă aceste lipsuri.

Astfel suntem informați că supravegherea conductei suferă din cauza concentrărilor în urma cărora mulți dintre personal lipsesc. Aceasta se simte mai mult la Șanț, Degneasa și Cotorești, așa că a trebuit adus personal dela centru.

Pentru a controla debitul de apă al izvoarelor, s'au montat aparate de măsurat în locurile sus menționate. S'a constatat ca rezultat, că debitul de apă e în continuă scădere, așa, că trebuie căutate alte izvoare pentru alimentarea cu apă a orașului. Aceste se găsesc în Lunca Rășinarului unde s'au instalat pompe pentru ridicarea apei.

În felul acesta a fost posibilă întregirea cantității de apă ce lipsea în lunile secetoase ale verii și toamnei. Instalațiunile mai lasă de dorit deoarece există posibilitatea că în urma unor ploți prea abundente, apa să se tulbure și să pătrundă în ea germeii care ar putea-o altera. Instalarea

unui filtru e pe cale de realizare. Apele care vin dela munte se desinfectează de altfel în bazinele construite anume la bifurcarea drumurilor spre Ciănădoara și Rășinari. În intervale stabilite, se iau apoi probe din apa astfel manipulată care se supun analizei Institutului pentru igienă și biopolitică. Populația consumatoare poate fi liniștită, că are la îndemână o apă sănătoasă.

Apeductul orașului este deja vechi, de câteva decenii, și nu a fost contemplat pe vremuri pentru alimentarea unui oraș așa de estins și de populat, cum e Sibiu de astăzi. De aceea conductele au nevoie de o continuă supraveghere și reînnoire, pentru înlocuirea țevărilor vechi cu alfa mai nouă. Același lucru se poate spune și despre canalizare. Curățirea și întreținerea lor necesită asemenea un personal numeros și cheltuieli zidnice. Canalurile se varsă în râul Cibin unde sunt construite alte instalațiuni de desinfectare. Fiind lucrări mai vechi, nici aceste nu mai corespund integral cerințelor moderne, așa, că a fost necesară introducerea altor sisteme chimice.

O grijă deosebită poartă administrația întreprinderilor, pentru fântânile publice. Funcționarea lor satisfăcătoare e de mare importanță pentru populația mai nevoiașă a orașului, dar tocmai aceasta arată mai puțină înțelegere pentru strădania muncitorului, ne dând atențiunea cuvenită la folosirea fântânilor, făcându-le stricăciuni și risipindu-se mai multă apă decât e nevoie.

Serviciul de salubritate își are și el năcazurile sale. După mărturisirea autorilor broșurei, întreținerea și curățirea unei rețele de străzi și drumuri de circa 110 km. lungime nu se poate face în mod perfect, decât după o completă transformare a mijloacelor de lucru, a stărilor străzilor, dar mai cu seamă a circulației și mentalității populației. Lucruri întradevăr greu de executat, mai cu seamă în vremile de azi când fiecare individ tinde spre o lipsă de jenă cât mai mare față de tovarășul său de existență. Fără îndoielă, războiul încă își are partea sa în crearea lipsurilor, dar nici populația nu e mai spre jos.

Totalul conductelor de apă a fost în a. 1943 de 2578 m. lungime în valoare de Lei 14.023.000, iar a conductelor de canal de 2559 metri în val. de Lei 10.084.000. Lucrările s'au efectuat aproape în întregime cu mijloace proprii.

Ce privește situația bugetară trebuie observat, că între împrejurările actuale o evaluare exactă a veniturilor și cheltuielilor nu se poate face, deoarece motive de ordin fiscal, apoi variațiunile prețului materialelor și a mânei de lucru răstoarnă de obiceiul chiar și calculele cele mai prudente.

Astfel deși bugetul pe a. 1943 a fost fixat la intrate și este cu 74.241.000 Lei totuși cifra efectivă a bugetului a fost de Lei 111.025.000 Lei.

Venturile se repartizează astfel :

Sectorul apă-canal Lei 76.882.000.—

„ salubrității „ 34.143.000.—

Repartizarea cheltuielilor :

Cheltuieli generale Lei 12.336.000.—

Sectorul apă-canal „ 55.914.000.—

„ salubritate „ 42.775.000.—

Broșura în estinderea de 49 pagini plus bilanșul și contul de profit-pierdere, cuprinde în sine o mulțime de date interesante la care cu părere de rău trebuie să renunțăm din lipsă de spațiu.

E. V.

Populație și politică mondială.

În zilele noastre nicot chestiune nu este așa de importantă pentru politica mondială, ca chestia populației.

În decursul ultimului secol populația raselor albe de pe întregul glob s'a încrețit, pe când numărul populației de alte rase numai s'a dublat. În ultimii cincizeci de ani, spre pildă, populația Indiei s'a urcat de la 200 la 340 mil. de sigur o dovadă, că stăpânitorii europeni nu o asupresc așa după-cum se susține de unii. Înmulțirea așa de prolifică a europenilor se poate explica parțial prin delăturarea unor obiceiuri tradiționale care limitau volumul familiei, parțial prin ameliorarea tratului și igienei prin care mortalitatea s'e redus în mod necunoscut până acum. Cu privire la alte rase, condițiile sunt de altă natură. Înmulțirea lor din ultimul timp nu se atribuie atât igienei și științei, ci renunțării la unele din obiceiurile tribale care au limitat în mod radical natalitatea.

Întreaga lume se află azi sub consemnul unei înmulțiri nelimitate a populației, și unele state fac chiar eforturi materiale pentru a o promova. Altele în schimb par a fi atins deja maximumul limitelor. Aici zace nucleul problemei populației. Este un fapt dovedit că atunci când un popor ajunge la limita obișnuită a înmulțirii și trece în stadiul nou al creșterii nelimitate, el e cuprins de impulsul „rotrei“. Națiunile din Vestul Europei și în special rasa anglo-saxonă a simțit acest impuls cu deosebire între anii 1750—1850.

Țara lor li s'a părut prea strâmtă, și au început să emigreze în America de Nord, Australia, Africa de Sud, India și alte părți ale globului, unde au dezvoltat o activitate colonizatoare plină de succes.

După câțiva timp periodul acesta de „rotre“ a încetat. În Anglia industrializată și plină de orașe mari, nu mai erau destul plugari care să ar fi dorit să plece în Africa, Canada sau Australia. În schimb numai plugarul este adevăratul colonizator. Ce privește Franța, stagnarea populației sale nu i-a dat putința să joace alt rol în vastul său imperiu colonial, decât pe cel al unui administrator. Franța devinse din o țară de emigranți, în unele privințe o țară pentru imigranți. La finea periodului de „rotre“, Anglia, Franța și Olanda puseseră stăpânire pe toate țările slab populate din lume, care ar mai fi putut conta de coloni.

Spre nenorocire în acel period, când popoarele amintite au terminat „rotrea“ lor, și nu au mai fost în stare să suplinească cu coloniști imensele teritorii pe care puseseră stăpânire, au intrat alte popoare în stadiul de „rotre“. Dacă lucrul acesta s'ar fi întâmplat cu o sută de ani mai înainte, ele ar fi putut lua la timpul său concurența cu puterile din Vest între condiții mult-puștin egale. Acuma însă au trebuit să facă constatarea că au sosit prea târziu și că toate teritoriile care ar fi putut reveni în combinație pentru unele colonizări, au fost deja ocupate de alte națiuni. Astfel de state au fost Germania, Italia și Japonia. Să luăm exemplul Japoniei.

Japonia cuprinde $2\frac{1}{2}\%$ din teritoriul Pacificului de Vest, dar populația sa reprezintă $15\frac{1}{4}\%$ din populația aceluiași teritoriu. Are 156 locuitori pe km². Densitatea aceasta a locuitorilor e întrecută fără îndoielă de unele state europene, dar resursele lor naturale sunt în schimb și mai mari. Numai prin o cultivare intensivă a solului și o economie extrem de severă e în stare Japonia să susțină standardul ei actual de viață — un standard pe care locuitorii popoarelor din Vestul Europei l'ar considera ca insuportabil. Deja acum are nevoie de un import de alimente. Populația se înmulțește anual cu 750.000 suflete; o înmulțire a suprafețelor cultivabile este însă imposibilă. Anglia a început cu industrializarea când nu a mai fost în stare să-și nutrească populația. A fost ajutată în această direcție de bogățiile ei imense de cărbuni, fier și alte minerale. Japonia în schimb este săracă în metale. Dacă ar începe să se industrializeze ca Anglia, în 30—40 de ani ar termina cu zăcămintele de cărbuni. Rezervele de fier ale Angliei sunt de 150 ori mai mari ca ale

Japoniei. Ce e drept Japonia dispune de petrol, dar pe lângă un consum egal cu al Angliei, rezervele ei ar fi epuizate în 15 ani. Japonia e deja foarte industrializată și 56% din locuitorii trăiesc în orașe, iar 1.800.000 de persoane lucrează în fabrici.

Tot așa de puțin se poate aștepta dela export. În toată lumea națiunile străduiesc spre autarhie. Ele nu se mai mulțumesc numai cu producerea de alimente, materii prime și import de mărfuri gata din străinătate. Ele își construiesc fabrici și își dezvoltă industria lor proprie, de multeori cu sprijinul unui sistem de vămi prohibitive de nepătruns. Japonia a venit târziu și în această privință pe scena mondială.

Controlul nașterilor e cunoscut și în Japonia, dar nu se poate aștepta dela el în scurt timp o influință în așa măsură a natalității, ca să aibe efect calmant asupra suprapopulării primejdioase din an în an. Căci în Japonia — ca și de altfel în China — familia este totul, individul nu contează nimic. Pentru ca controlul nașterilor să aibe efect, ar trebui dărâmate obiceiurile și tradiții vechi și adănc înrădăcinate.

Ar mai fi de leac emigrarea. Dar unde? Coreea și Formosa, cele mai vechi achiziții coloniale, nu pot veni în combinație fiindcă și ele sunt suprapopulate și în curând vor întrece Japonia. În Mangturia Japonezii au fost atrași de cărbuni și fier. Atci Japonezii trăiesc numai ca exploatare, pe când circa 750.000 Chinezi imigrează în fiecare an. În părțile nordice ale Mangturiilor căsătoriile între Ruși și Chinezi sunt foarte dese; urmarea e, că acolo se formează o populație nouă, cu cultură rusească și naționalitate chineză. Fapt e, că Japonezii, fiind o rasă malarică, nu pot trăi în țări reci. Chiar și pe insula lor cea mai nordică, Hokkaido, nu au putut prinde rădăcini.

Atunci, unde să emigreze Japonezii? Răspunsul e, că în țări tropice care încă nu au fost colonizate de Chinezi. Toate țările acestea însă sunt în posesiunea Angliei, Franței, Olandei și a Statelor Unite, sau în ale Australiei. Dintre toate acestea unul atac cu armele și cu mijloacele rașunii, este mai expusă Australia.

Situația Australiei poate pune întrebarea, dacă e just ca un popor care a eucerit pe vremuri un mare continent, fără ca să-l poată coloniza, și probabil că nici într'un secol de aci înainte nu-l va putea, să încheie omenirea folosirea lui, cu toate că alte popoare ar avea nevoie de el pentru scopuri colonizatoare.

Australia cuprinde un teritoriu de 7.7 mil. km² din care cam jumătate cade în zona tropicală.

Aici are 10 mil locuitori, deci abia un om pe chilometru pătrat. În raport cu alte state din Vestul Europei, ar putea avea peste 100 mil. locuitori. Luând de bază natalitatea actuală, populația Australiei s'ar dubla în 25-30 ani. Dar deja cu mult mai înainte Chinezii și Japonezii se vor fi înmulțit așa de tare, încât vor fi tentați a lua cu forța ceea ce nu pot lua pe cale pașnică. O augmentare a populației prin imigrare încă nu are șanse, deoarece Confederația Australiană nu permite intrarea decât imigranților de rasă anglo-saxonă, și și dintre aceștia cu preferință plugarilor care după natura lucrurilor au o constituție corporală mai viguroasă. Anglia nu mai are material uman spre acest scop. Dacă s'ar permite colonizarea Italienilor, atunci poate că Australia și-ar mai putea păstra caracterul de continent al rasei albe. Însă Italienii consideră pe Italieni, care au produs un Dante, Gattilei, Garibaldi etc. de o rasă inferioară, și le încheie calea. Dacă nu se va schimba în mod radical politica de imigrare a Confederației, atunci nu numai că partea netropică a continentului se va împopula foarte încet, dar nu sunt de fel posibilități de a coloniza cu rasa albă partea tropicală.

Deși Japonezii nu aparțin în mod netotal unei rase tropice, totuși ei se adaptează ușor la împrejurări noi climatice, așa că în partea tropicală a Australiei ar putea afla 30-40 mil. oameni o existență sigură, fără să împiedece progresul celeilalte părți de continent colonizată de rasa anglo-saxonă. Chinezii, care au un standard de viață și mai redus ca Japonezii, ar avea loc în Australia într'un număr și mai mare.

Australia stă izolată între Oceanul Indian și cel Pacific, și — după cum au arătat evenimentele din războiul actual — poate fi apărat mai ușor de Statele Unite, decât de îndepărtata Anglie. Pierderea Filipinelor provine asemenea din distanțele enorme pe care flota americană trebuie să străbată pornind de la bazele ei, așa, că situația geopolitică este favorabilă Japonezilor. Unii economiști susțin, că comerțul Statelor Unite cu China și cu Japonia are o importanță neasămănat mai mare, ca posesiunea Filipinelor. Deci războiul pentru Filipine ar fi numai un act de prestigiu.

Rasa albă privește cu îngrijorare tendința Japoniei de a forma un imperiu mondial, care ar cuprinde Australia, Guinea Nouă, Filipinele și alte insule cuprinse în aceste limite. Cu aceasta ar dispărea posibilitatea de a mai susține un imperiu al rasei albe în Pacific. Depinde de ce foarte mult de rezultatul războiului actual, ce forme vor lua statele din Pacific nu peste multă

vrame. Sabla poate trage grănițe samavole, cu aceasta însă nu se rezolvă problema pe care o tratăm. Din contră, mersul natural al lucrurilor și expansiunea naturală a popoarelor din această parte a lumii, cer o soluțiune care să nu restrângă posibilitatea lor de existență, căci altfel soluțiile care se vor aduce, nu vor fi de durată.

(După „Auslese“ 1931).

MERCATOR.

Reînvierea deșertului Sahara.

(Urmare și sfârșit).

Provincia romană de odinioară, numită Africă, nume care mai târziu a trecut asupra întregului continent, a fost pe vremea împăraților romani, hambarul de cereale al lumii civilizate de atunci. S'a crezut mult timp că schimbarea de climă ar fi fost cauza prefacerii în pustiu a acestor teritorii. Dacă ar fi adevărat, atunci contra ei nu am putea întreprinde nimic. S'a dovedit însă, că dela epoca romană de înflorire până azi, nu a obvenit nicio secare de ordin climatic; din contră, s'a observat că în decurs de o sută de ani, toate litoralele Mării Mediterane, primesc precipitațiuni mai bogate ca mai înainte. Afară de aceasta cronicile bisericesti ne arată precis, cum a decăzut agricultura africană și mână în mână cu aceasta și civilizația romană.

Nenoroctrea s'a început cu o răscoală a Berberilor în a. 238 după Christos, care continuă până la domnia lui Iustinian. Răscoala — conform obiceiului Barbarilor — au nimicit apeductele, au tăiat pădurile de curmă și măslini, pentru a lua înamicului posibilitatea de alimentare. Rezultatul războaielor a fost o țară devastată și lipsită de locuitori, care în curând se prefăcu în pustietate. După războaiele cu Berberii a urmat în sec. al V-lea invazia Vandalilor și după alte două sute de ani invazia Arabilor. Războaiele acestea au durat 500 ani. Orașele de atunci, ca Hadrumetum, Cirta și Carthago, devenit orașul cel mai strălucit și creștinesc din provincia Africă, au luptat zădărnice contra năvălitorilor, așa, încât în cele din urmă au fost biruite, locuitorii alungați și frumoasele culturi înghițite cu încetul de nisipul deșertului.

Abia în timpurile noastre se începe o operă sistematică de plantare. Mai mult au excelat Francezii în Algeria și Italianii în Libia, care în

decurs de 30 ani au ajuns la rezultate uluitoare. Teritoriile vaste au fost sămănate cu terburii care leagă nisipul și împiedecă astfel înaintarea dunelelor. S'au atins rezultate extraordinare și cu forajul de fântâni artesonice. Ele au fost legate localitățile cu o întinsă rețea sistematică de canale și roși hidraulice prin care s'au câștigat culturi multe sute de mii de hectare. Este o situație analogă cu deșertul australian, care prin irigațiuni a devenit asemenea o regiune fructiferă de milioane de hectare. Deosebita e, că sub deșertul australian se află pe toată întinderea un imens bazin de apă, care prin foraje se poate aduce ușor la suprafață, pe când sub Sahara se află o vastă rețea de râuri care a făcut posibilă construirea de fântâni artesonice. Afară de aceasta văile munților au făcut posibilă în Africa de Nord construirea de baraje pentru captarea apelor aduse de ploile tropicale, care altfel s'ar fi scurs fără folos prin nisipuri. Lucrările acestea de irigațiuni au fost înainte de războiu în plină activitate în teritoriile franceze, italiene și spaniole. Nu e nevoie deci de planuri fantastice: opera e deja în bună parte făcută, și trebuie numai continuată. În fiecare an, se adaugă la cele existente, ca într'un mozaic, tot mai multe pete verzi. Adăusele aceste reprezintă anual multe mii de hectare.

Noua situație a adus și emigranții în țară. Grădina tropicală dela porțile Europei, așa de bogată odinioară, începe din nou să dea roade abundente. Secolul acesta va lărgi această grădină care se va întinde tot mai mult spre tropicele africane și împreună cu bogăția, va difuza acolo și creștinătatea și cultura.

MERCATOR.

Ați pregătit în casă rezerve de apă și hrană rece pentru două trei zile? Procedând astfel înlesniți opera de ajutorare a autorităților, care în caz de bombardament nu vor putea da cursul imediat.

Un pod golit la timp e — în caz de bombardament o primejdie mai puțin.

Frica nu micșorează primejdia: curajul, însă, bine întrebuițat, da!

În caz de bombardament, fiți curajoși... E o înținută de demnitate personală, profitabilă tuturor.

Piața financiară.

Plasamentele în imobile și ipotecă s'a mășorât considerabil din cauza evenimentelor războtului. Băncile procedează la acordarea de noi credite cu cea mai mare prudență, considerând că fluctuația prețurilor nu permite o evaluare de bonitate a clienților decât pe scurte intervale. Din această cauză și avansurile pe gaj de marfă au devanțat tot mai restrânse. Investițiile în întreprinderi noi au încetat cu desăvârșire. Hartile de valoare nu prea au amatori, de aceea plasamentele în acest sector sunt la un nivel foarte redus. În astfel de împrejurări nici Bursa nu a putut lucra decât într'o atmosferă foarte ca'mă și volum foarte modest, la care de altfel a contribuit și vacanța de vară, caracterizată de obicei prin acalmie de afaceri.

Dăm mai jos un tablou comparativ de cursuri:

	Cursul la începutul lunii Ianuarie 1944.	Cursul la 10 Iulie 1944.
Renta înzestrării mlei	61.75	52.50
" " mart	74.—	54.85
Impr. Reîntregirei	64.—	47.50
Banca Națională	12.500.—	11.400.—
Bca Românească vechi	900.—	740.—
" " pul	910.—	740.—
Banca de Credit Rom.	470.—	760.—
" Com. Română	600.—	450.—
Banca Com. Ital. și Română	610.—	540.—
Creditul Industrial	1.100.—	800.—
"Albina" — Sibiu	650.—	650.—
Bca de Sc. a Rom. vechi	520.—	470.—
Astra Română	3.000.—	3.800.—
Steaua Română	1.350.—	1.400.—
Creditul Minter	980.—	800.—
I. R. D. P.	400.—	440.—
"Mica"	980.—	880.—
Gaz Metan	2.850.—	2.275.—
"Reșița"	1.040.—	960.—
Generala	3.200.—	3.100.—
S. R. D.	2.075.—	1.650.—
S. T. B. optate	1.850.—	1.425.—
S. T. B. pul	1.700.—	1.415.—
Telefoane optate	2.000.—	1.525.—
Radio optate	850.—	680.—
Radio pul	800.—	690.—
"Letea"	980.—	700.—
Cartea Românească	1.200.—	550.—
Nitrogen optate	1.250.—	580.—

e. v.

CRONICA

† **Alecse Odor**, fost funcționar superior la Banca „Albina“ din Sibiu, a murit după o scurtă boală la 7 Iulie a. e. El a intrat în cariera bancară îndată după terminarea școlii superioare de comerț din Brașov, cu o mică întrerupere ca notar în comuna sa natală. Mai întâi a fost angajat ca funcționar la „Casa de Păstrare“ din Săliște, apoi la „Grăntcerul“ din Dobru și în fine în a. 1910 la Banca „Albina“. Aici, prin muncă și hărnicie, a avansat până la rangul de funcționar superior, numit fiind și în rândul procuriștilor. A murit ca pensionar al băncii la etatea de 60 ani, după o scurtă boală care l a răpus cu toată vigoarea sa spirituală și corporală. Dumnezeu să-l odihnească în pace.

* „Prima Ardeleană“, soc de asig. gen. Sibiu. Aflăm că d-l Ștefan Boer, președintele societății, și a dat demisia din calitate a acesteia, și și-a recăpatat postul de mai înainte, de director general.

Consiliul de administrație, împreună cu Consiliul de cenzori, a cooptat în locul d-lui pe d-l Ioan I. Lapedatu, fost vicegubernator al Băncii Naționale.

Totdeauna l'au ales de președinte, în care calitate a mai funcționat până în a. 1940.

* **Stabilirea limitei de vârstă a administratorilor și cenzorilor caselor autonome și stabilimentelor publice.** Monitorul oficial Nr. 149 din 29 Iulie, publică următorul decret-lege.

Art. unic. — Pentru a fi administrator sau censor în Consiliul de administrație sau în Consiliul de cenzori al caselor autonome și stabilimentelor publice controlate de Stat, sau în Consiliul de administrație sau în Consiliul cenzorilor al Băncii Naționale a României, trebuie să, în afară de celelalte condiții prevăzute de legile speciale și statutele acestor instituții, să îndeplinească și pe aceea de a nu fi mai tânăr de 32 ani și mai în vârstă de 65 de ani, pentru locul de administrator, și de 67 ani pentru locul de censor.

Mandatele administratorilor și cenzorilor mai tineri sau mai în vârstă de cum s'a arătat în alineatul precedent, încetează de plin drept din momentul publicării prezentei legi în Monitorul oficial, fie că le-au fost date de adunarea generală, fie că le-au fost conferite de guvern.

Mandatele administratorilor care nu au încă 65 de ani împliniți și ale cenzorilor care nu au încă 67 ani împliniți, vor înceta de plin drept în

momentul când vor implini, dacă nu vor fi încețat din altă cauză.

*

Dublarea personalului evreesc din întreprinderi. Ministerul muncii face cunoscut următoarele:

Toate întreprinderile și firmele care au salariați evrei sau evreice, indiferent de vârstă și de ce funcție îndeplinesc, sunt obligate să și dubleze personalul evreesc, în mod efectiv, cu elemente de origine etnică română și cu aprobarea Oficiului central de românizare. Cererile de aprobarea dublurilor se vor adresa în B. d. Carol 33.

Dublurile sunt obligate a activa în mod efectiv în întreprinderi sau firme, efectuând aceleași lucrări ca și salariații evrei pe care-i dublează.

Dubluranții care din cauza evenimentelor și au părăsit serviciile vor fi imediat înlocuiți, cu aprobarea Oficiului central de românizare.

Toți cei care contravin dispozițiilor legii de românizare, vor fi aspru pedepsiți conform Decretului Gege Nr. 3825/940 și 204/943, cu încheșoare de la 1—5 ani și amendă de 50—500 000 Lei.

*

În Turcia s'au emis noi monede de aur cu inscripție în caractere latine. Monetele poartă efigia șefului republicii înönü.

Până acum erau în circulație numai bani de pe vremea sultanilor, cu inscripție în litere turcești.

*

Combustibil din cafea. De a fi inventat aceasta, este meritul unui inginer suedez. Invenția are mare însemnătate pentru țările cu mare producție de cafea, cum ar fi Brazilia.

După metoda nouă se pot extrage din 2000 kg cafea: 24 kg cofeină, 240 kg grăsimi, 40 kg tanin, 305 ulei de uns, 178 ulei de ars, 108 kg acetone, 44 kg alcool metilic, etc.

Procedeuul nu e costisitor și o mașină poate prelucra 2 tone de cafea în 24 ore, cu o echipă de 2 oameni pe 8 ore.

*

Canalul de Suez. În anul acesta se implinesc 75 de ani de la terminarea acestui canal atât de important pentru comerțul mondial. Construcția lui a durat 10 ani, adică de la a. 1859 până la a. 1869. Premierul englez, Evreul Disraeli, a fost acela care a știut aprecia mai bine pentru Imperiul britanic importanța acestui canal construit în cea mai mare parte cu capital francez și cu genialitate franceză, și a izbutit să acapareze prin diferite manipulațiuni majoritatea acțiunilor pentru statul britanic.

Prin construirea acestui canal distanțele dintre Anglia și coloniile sale s'au redus enorm. Astfel drumul dintre Londra și Bombay s'a redus de la 19.000 km la 7.900 km. Marsilia-Saigon de la 21.800 km la 12.850 km.

În primul an (1870) au trecut prin canal 486 vapoare cu 486.000 tone, iar în 1938, 6.171 vapoare cu 34.4 mil. tone.

*

Agricultura finlandeză. Izolată în extremul Nord al continentului nostru, beligerantă împreună cu noi contra unei lumi întregi, ne interesează modul, cum această mică țară, și-a întocmit mijloacele de existență, pentru a putea continua războiul și a și alimenta populația. Solul Finlandei nu e prea productiv, și clima friguroasă nu lasă cultivarea decât a unui număr restrâns de cereale și plante alimentare.

În timpuri normale Finlanda trebuia să și acopere aproape 50% din cerealele necesare prin import. În urma blocadei importul acesta a încetat aproape complet și puținele cereale ce poate achiziționa pe căi indirecte de la noi și Ungaria, nu sunt suficiente pentru alimentarea populației. Guvernul s'a gândit deci la dezvoltarea mijloacelor proprii de producție. În primul rând s'a hotărât micșorarea pășunilor și sporirea suprafețelor cultivate cu cereale, cu 165.000 ha, adică la 600.000 ha. Suprafețele cultivate cu nutreț verde urmează să atace 20.000 ha. Pentru cartofi suprafețele cultivate vor fi majorate cu 16.000 ha la 90.000 ha. Rădăcinoase vor fi cultivate pe 10.000 ha, și plante olginoase și textile tot pe 10.000 ha. Pășunile cuprind în planul agricol pe 1944 o suprafață de 141.000 ha.; alte terenuri agricole mai cuprind 20.000 ha. Terenurile necultivabile din Sudul țării se evaluează la 173.000 ha.

Concomitent cu extinderea suprafețelor a crescut grija pentru ameliorarea culturilor prin distribuția de semințe selecționate și instituirea de premii agricole pentru agricultorii mai deștinți. Măsura aceasta a fost luată nu numai ca stimulent pentru o producție cât mai intensă, ci și ca o urmare a convingerii formate în cercurile cărmuitoare, că intensificarea producției nu poate fi promovată fără de prețuri remuneratorii. Însă, pentru a evita scumpirea fructului, urcarea prețurilor a fost hotărâtă pe calea de premii, pe care le plătește statul, nu piața. Pentru finanțarea planului agricol pe a. 1943—44, statul finlandez a creat un fond de 1.380 mil. mărci finlandeze.

Credem că sistemul de acordare de premii, în măsură mai largă, este un mijloc vrednic de a fi considerat mai de aproape, și în Finlanda

se pun în urma lui mari speranțe ca un impuls nou dat agriculturii.

*

Furt din Banca Franței. Prin lucrări la o clădire din imediată vecinătate a băncii, un zidar cu numele Dumesnil, și un camarad al său, Pierre André, au dat de niște coridoare subterane care duceau la o ușă zăvorâtă cu drugi de fier și lanțuri. Prin crepăturile ușei se puteau vedea zeci de saci deschiși umpluți cu bancnote nou nouțe. Tentativa a fost prea mare, și spărgând ușa au reușit să fure din trezor un sac care conținea 25 mil. franci. Lucrul acesta s'a întâmplat în Decembrie ș. tr., și verificarea sacilor s'a făcut numai mai târziu, când s'a observat lipsa.

Cercetări făcute de poliție cu dat tute de urma jăpturilor care s'au tradat și prin cheltuielile neobișnuite până acum, plătită în prăvălii și magazine tot cu plese noi de 1000 franci. Banii au fost în mare parte recuperați.

*

Producția de minerale a României în a. 1943. Dintr'o statistică recentă extragem următoarele date: S'au produs

Mangan	în cantitate de	38.179 tone
Bauxit	" "	11.010 "
Plumb, Zinc și Antimon "	" "	3.153 "
Bentonit	" "	1.540 "
Sare	" "	377.468 "
Argint fin	" "	3.172 kg
Fier	" "	344.455 tone
Molibden	" "	4.314 "
Silicat de cupru	" "	19.521 "
Talc	" "	837 "
Aur fin	" "	2.663 kg.

*

Termenul pentru contribuția minimală la Imprumutul Apărării Naționale s'a prelungit până la 31 Iulie 1944, dată după care contribuția minimală neachitată se transformă de drept și pe aceeași dată, în impozit.

*

Certificate de plată. Aceste sunt noi mijloace de plată emise de Ministerul de Finanțe și vor fi de tipul 10.000 —, 50.000 —, 500.000 — și 1 mil. Lei. Aceste se vor plasa la furnizorii statului și se pot folosi pentru plata impozitelor și ca subscriere la Imprumutul Apărării Naționale, în condițiile care se vor stabili de Minister.

*

Iudaizarea aristocrației maghiare. În epoca de prosperitate care a urmat în Ungaria după efectuarea pactului dela 1866 cu Austria, Evreii au început a se întări tot mai mult, atât pe teren economic, cât și cel social. A contribuit

la aceasta foarte mult acțiunea de maghiarizare introdusă pe toată linia contra minorităților, la care Evreii au aderat cu tot sufletul, punându-se astfel într'o poză de aliați ai Maghiarilor în „lupta“ lor cu naționalitățile, care nu era altceva decât o opresune a acestora pe toate terenele, cu scopul de a-i reduce economic și apoi a-i desnaționaliza. În tot locul Evreii păseau ca pioneri ai culturii maghiare și își lăpădau bucurios numele lor habituale cu nume neaoșe maghiare, asimilându-se și camuflându-se și mai perfect în adevărații maghiari.

Întărindu-se din ce în ce pe teren financiar, au început a se introduce prin împrumuturi făcute baronilor și conților scăpătați, în familiile acestora. Aristocrația aceasta se încuscri în curând cu familiile bogate evreești, luând de neveste fițele acestora cu zestre de grele milioane, nu doar din simpatie, ci din pură speculă, pentru redresarea finanțelor lor. În timpul acesta magnatul scăpătat își salva moșta, iar Evreica devenea baroneasă sau grofișă. Deci ambii profitau.

Dăm mai jos o listă a acestor „mesolitanțe“, după „Völkischer Beobachter“:

Contele Mihail Szecheny-Erdödy, căsătorit cu Baroneasa Eva Gutman; Contele Anton Forgácsay cu Florentina Ederer; Contele Iosif Haller cu Elena Harangel; Contele Francisc Haller cu o anumită bogătană Baruch; Contele Ernest Lányay asemenea cu una Baruch; Contele Paul Keglevich cu baroneasa Alice Kohner; Baronul Geza Fehérváry cu baroneasa Sarolta Biedermann; Contele Victor Hoyos cu Maria Mauthner (cel cu semănțele și pepinerele); Contele Andrei Bethlen cu Magdalena Viara Feigenstock; Contele Francisc Wimpffen cu Katharina Schiffer; Contele Robert Zichy cu Iulita Levelekt-Lichtblau; Contele Edmund Zichy cu Ida Masch; Contesa Margareta Zichy în schimb cu Ladislau Levelekt-Lichtblau; Contele Nemes cu fiica lui Ludovic Walke și a Eleonorei Weiss; un conte Zichy s'a căsătorit tot din această familie. Zitarul mai adaugă că lista s'ar mai putea lungi după plac.

În adăposturi nu fumați, nu înspătmânați pe ceilalți prin știri alarmante și vătăcări!, de asemenea în situația când eșirile adăposturilor sunt destupate de dărâmaturi!, unul din cei adăpostiți va lua comanda lucrărilor de străpungerea unei eșiri!, cu ajutorul uneltelor care trebuiesc neapărat să se găsească în permanență în orice adăpost.